

לתפוס אותו לא היה צורך שְׁכַל עֲבָדֵי פְרַעֲהַ ובלשון חכמינו ז"ל
 "כל אוכלוסין שלו" יהיו אַלְמִים חֲרָשִׁים וְסוֹמִים, היפך טבעם לדבר,
 לשמוע ולדאות שְׁהָרִי הֵיּהָ אֶפְשָׁר יתכן שֵׁיְהִי הַגָּס רַק בְּאִישׁ
 אֶחָד, בְּמֹשֶׁה, שְׁלֹא יִהְיֶה נִרְאָה לָהֶם, ואם משה יהפוך לאינו
 נראה, אף אחד לא יוכל להסגיר אותו
 לידי פרעה וְלִמָּה הוּצָרָה לְהִיּוֹת
 הַגָּס בְּכָל עֲבָדֵי פְרַעֲהַ שֶׁיַּעֲשׂוּ
 חֲרָשִׁים אַלְמִים וְסוֹמִים,
 וּמוֹכְן שֶׁגַּס בְּאִישׁ אֶחָד מִשֶּׁה
 רבנו בלבד הוא קל יותר מְגַס
 בְּהַרְבֵּה אֲנָשִׁים כל עבדי פרעה.
 וְהָגַם שְׁלֹגְבִיָּה ה' יְתַבְּרָהּ לֹא
 שִׁיף עֲנַן קל וְקִשָּׁה, שְׁהָרִי
 הוא פל יכול, וְהַכֹּל בְּהַשׂוֹאָה
 אֲצִלוֹ, כך שנס באנשים רבים לא
 מהווה לגביו 'קושי' יותר מאשר נס
 באדם אחד מִכָּל־מִקוּם הָרִי
 מְצִינּוּ בְּדַבְּרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל
 הַלְשׁוֹן קָשָׁה לְזוּגָם פְּקָרִיעַת
 יַם־סוּף⁴, דְּכִינוּן שֶׁקָּרִיעַת יַם־
 סוּף הוא גַּס הַיּוֹצֵא מַדְרַכִּי
 הַטָּבַע, לְכַן הוא קָשָׁה הָרִי
 שחכמינו ז"ל מגדירים נס שיש בו
 יציאה מגדרי הטבע כ"קושי", כביכול,
 מצד הקדוש ברוך הוא. וְהִינּוּ,
 משמעות ה"קושי" היא הַהֲגַם
 שְׁלֹגְבִיָּה יְתַבְּרָהּ הַכֹּל הוא
 בְּהַשׂוֹאָה, ואכן בוודאי שגם קריעת
 ים סוף, וכן עניין הויווגים שנמשל
 לקריעת ים סוף, הם לאמיתו של דבר
 כלל לא "קשים" לגביו במובן הפשוט
 של "קשה" מִכָּל־מִקוּם פִּינּוֹן
 שֶׁעֵלָה בְּרָצוֹנוֹ של הקדוש ברוך
 הוא שֶׁתִּהְיֶה הַנְּהַגַת הַעוֹלָם
 בְּדָרָה הַטָּבַע, ולא בניסים
 שיוצאים מגדרי הטבע לְכַן הִנֵּה
 הַגָּס שֶׁהוּא שִׁינּוּי הַטָּבַע, הוא
 עֲנִין קָשָׁה בְּכִיכּוֹל כי זוהי הנהגה

וְהִינּוּ, דְהָגַם שְׁלֹגְבִיָּה יְתַבְּרָהּ הַכֹּל הוא בְּהַשׂוֹאָה, מִכָּל־מִקוּם פִּינּוֹן שֶׁעֵלָה
 בְּרָצוֹנוֹ שֶׁתִּהְיֶה הַנְּהַגַת הַעוֹלָם בְּדָרָה הַטָּבַע, לְכַן הִנֵּה הַגָּס שֶׁהוּא שִׁינּוּי הַטָּבַע,

1 מסופר בפרשת השבוע שכאשר הקדוש ברוך הוא הטיל על משה רבנו את
 2 השליחות להוציא את בני ישראל ממצרים, אמר לו משה - "לא איש דברים
 3 אנכי... כבר פה וכבר לשון אנכי". ובתשובה לכך:
 4 וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו אל משה וכי מי שָׂם פֶּה לְאָדָם ומפרש רש"י:

5 "מי למדך לדבר כשהיית נדון לפני
 6 פרעה על המצר?" או מי יִשׂוּם
 7 אֶלָם ומפרש רש"י: "מי עשה פרעה
 8 אלם שלא נתאמן במצוות הריגתך,
 9 ואת משרתיו חרשים שלא שמעו
 10 בצוותו עליך, ולאפקטורין ההורגים
 11 מי עשאים עוורים שלא ראו שברחת מן
 12 הבימה ונמלטת או חַרַשׁ או פְּקַח
 13 או עוֹר הֵלֵא אֲנַכִּי ופירש רש"י:
 14 "ששמי ה' עשיתי כל זאת" הַרְיָי¹.

1 וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו מי שָׂם פֶּה לְאָדָם או מי
 יִשׂוּם אֶלָם או חַרַשׁ או פְּקַח או עוֹר
 הֵלֵא אֲנַכִּי הַרְיָי¹. וַאֲיָתָא בִירוּשָׁלַיִם² בְּשִׂעָה
 שְׁבִרַח מֹשֶׁה מִלְּפָנָי פְרַעֲהַ, נַעֲשֶׂה כָל הָאוּכְלוֹסִין
 שְׁלוֹ, מָהֶם אֵילְמִים וּמָהֶם חֲרָשִׁים וּמָהֶם סוֹמִים.
 אָמַר לְאֵילְמִים, הִיכָן מֹשֶׁה, וְלֹא הִיוּ מְדַבְּרִים.
 אָמַר לְחֲרָשִׁים, וְלֹא הִיוּ שׁוֹמְעִין. אָמַר לְסוֹמִים,
 וְלֹא הִיוּ רוֹאִים. הוא שֶׁאָמַר הַקְּב"ה לְמֹשֶׁה, מִי
 שָׂם פֶּה לְאָדָם או מי יִשׂוּם אֶלָם או חַרַשׁ גו'³.
 וְזֶהוּ שֶׁאָמַר ה' לְמֹשֶׁה שְׁפִינּוֹן שְׁכַל זֶה נַעֲשֶׂה
 בְּשִׁבִיל הַצְּלָתוֹ, הָרִי פְשִׁטָא שְׂגָם עִכְשׁוּ כְּשִׂיִלְךָ
 לְפְרַעֲהַ יַעֲשֶׂה הַקְּב"ה גַּס שֶׁיַּצְלִיחַ בְּשַׁלְיַחַתוֹ.
 וְצָרִיף לְהַבִּין³, דְּבְשִׁבִיל הַצְּלַת מֹשֶׁה לֹא הִיָּה
 צוּרָה שְׁכַל עֲבָדֵי פְרַעֲהַ יְהִיוּ אֲלִמִים חֲרָשִׁים
 וְסוֹמִים, שְׁהָרִי הֵיּהָ אֶפְשָׁר שֵׁיְהִיֶה הַגָּס רַק בְּאִישׁ
 אֶחָד, בְּמֹשֶׁה, שְׁלֹא יִהְיֶה נִרְאָה לָהֶם, וְלִמָּה
 הוּצָרָה לְהִיּוֹת הַגָּס בְּכָל עֲבָדֵי פְרַעֲהַ שֶׁיַּעֲשׂוּ
 חֲרָשִׁים אַלְמִים וְסוֹמִים, וּמוֹכְן שֶׁגַּס בְּאִישׁ אֶחָד
 הוא קל יותר מְגַס בְּהַרְבֵּה אֲנָשִׁים. וְהָגַם
 שְׁלֹגְבִיָּה יְתַבְּרָהּ לֹא שִׁיף עֲנַן קל וְקִשָּׁה, שְׁהָרִי
 הוא פל יכול, וְהַכֹּל בְּהַשׂוֹאָה אֲצִלוֹ, מִכָּל־מִקוּם
 הָרִי מְצִינּוּ בְּדַבְּרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל הַלְשׁוֹן קָשָׁה
 לְזוּגָם פְּקָרִיעַת יַם־סוּף⁴, דְּכִינוּן שֶׁקָּרִיעַת יַם־סוּף
 הוא גַּס הַיּוֹצֵא מַדְרַכִּי הַטָּבַע, לְכַן הוא קָשָׁה.
 וְהִינּוּ, דְהָגַם שְׁלֹגְבִיָּה יְתַבְּרָהּ הַכֹּל הוא בְּהַשׂוֹאָה, מִכָּל־מִקוּם פִּינּוֹן שֶׁעֵלָה
 בְּרָצוֹנוֹ שֶׁתִּהְיֶה הַנְּהַגַת הַעוֹלָם בְּדָרָה הַטָּבַע, לְכַן הִנֵּה הַגָּס שֶׁהוּא שִׁינּוּי הַטָּבַע,
 הַצְּלַת מֹשֶׁה שֶׁפְרַעֲהַ לא יוכל

(1 שמות ד, יא. 2) ברכות רפ"ט. וראה גם שמו"ר פ"א, לא. 3) בכלל הבא לקמן — ראה ד"ה ויאמר וגו' מי שם פה תרל"ד (סה"מ תרל"ד ע' צו ואילך). ד"ה הנ"ל תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' קלג ואילך). 4) סוטה ב, א.

שבת פרשת שמות, כ"ג טבת, מבה"ח שבט, ה'תשי"ט

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שיש בה שינוי וחריגה מהסדר שבו הקדוש ברוך הוא רוצה לנהל את עולמו.
2 ומִזֶּה מִכָּן שִׁיעָא מַגְדְּרֵי הַטְּבַע אֲכַן מוּגְדַרְתָּ כ"קוּשִׁי", כְּבִיכּוּל, כְּלִפִּי
3 מַעְלָה, מוֹכֵן שְׁפַעֲנֵנָּן הַנִּיסִים גּוֹפָא עֲצָמוּ יֵשׁ גַּם בְּן חִילוּק הַבְּרַל
4 אִם הוּא נִס קִטְּוּן שִׁישׁ בּוּ רַק שִׁינוּי וּיְצִיאָה מוֹעֵטִים מַגְדְּרֵי הַטְּבַע אִו
5 גְּדוּל נִס שִׁישׁ בּוּ שִׁינוּי וּיְצִיאָה
6 גְּדוּלִים מַגְדְּרֵי הַטְּבַע, וְכָל מַה 1
7 שְׁהִנְסֵם גְּדוּל יוֹתֵר, וְהַחְרִיגָה 2
8 מַגְדְּרֵי הַטְּבַע יוֹתֵר גְּדוּלָה יוֹתֵר בּוֹלְטָה
9 הָרִי הוּא קֶשֶׁה יוֹתֵר, לַגְּבִי ה', 3
10 כְּבִיכּוּל, וְכַלְשׁוֹן רְבוּתֵינוּ ז"ל⁵ 4
11 נִס פְּתוּף נִס מְסוּפֵר בְּפִרְשֵׁת וֵאֵרָא 5
12 שֶׁבָּבוּ מִשָּׁה וְאַהֲרֹן לִפְנֵי פִרְעָה, אַהֲרֹן 6
13 הַשְּׁלִיךְ אֶת מַטְהוּ וְהַמְטָה נִהַפֵּךְ לַתְּנִין 7
14 וְגַם חֲרָטוּמֵי מִצְרַיִם הַשְּׁלִיכוּ אִישׁ מִטְהוּ 8
15 וְהַמְטוּת הַפְּכוּ לַתְּנִינִים וְאוּ – "יִבְלַע 9
16 מִטָּה אַהֲרֹן אֶת מִטוֹתָם". וְאִמְרוּ עַל כֵּךְ
17 חֲכָמֵינוּ ז"ל שְׁהִיא זֶה "נִס בְּתוֹךְ נִס"
18 שְׁכֵן תַּחֲלִילָה חֹזֵר מִטָּה אַהֲרֹן וְנִהַפֵּךְ
19 מִתְּנִין לַמְטָה וְרַק אִזּוּ בִלַע אֶת מִטוֹתָם
20 שֶׁל הַחֲרָטוּמִים (וְלִכֵּן לֹא נִאֲמַר "יִבְלַע
21 תְּנִין אַהֲרֹן" אֵלָּא "מִטָּה אַהֲרֹן"), הִרִי
22 שִׁישׁ נִיסִים שֶׁבָּהֶם שִׁינוּי הַטְּבַע
23 וְהַחְרִיגָה מִהֶנְהַת הָעוֹלָם הַרְגִילָה הִיא
24 גְּדוּלָה בְּמִיּוּחַד, "נִס בְּתוֹךְ נִס".
25 וּמֵבִיא דוּגְמָא לְעִנְיִין זֶה שֶׁל "קוּשִׁי",
26 כְּבִיכּוּל, לְחֻלּוּל נִיסִים גְּדוּלִים יוֹתֵר
27 מִנִּיסִים קְטָנִים:
28 וְכַמוֹכֵן גַּם מִפְּלֻתוֹת הָעֲנָנִין
29 דְּהַמְשַׁכְּתָה גִילּוּי אֲלֻקוֹת
30 בְּעוֹלָם הַתּוֹכֵן הַכְּלָלִי שֶׁל הַמְשַׁכְּתָה
31 וְגִילּוּי אֲלֻקוֹת בְּעוֹלָם, כְּלוֹמֵר בְּתוֹרַת
32 הַחֲסִידוֹת מְבוֹאֵר שֶׁכֵּל חַיּוֹת וְקִיּוֹם
33 הָעוֹלָם הִיא עַל יְדֵי הָאוֹר הָאֲלוּקִי
34 שֶׁנִּמְצָא בּוֹ תְּמִיד אֵלָּא שְׁאוֹר זֶה נִעְלָם
35 וְנִסְתָּר ("עוֹלָם" מִלְשׁוֹן הָעֵלֶם) וְיֵשׁ
36 לְפַעּוּל אֶת הַתְּגַלּוּת שֶׁלּוּ וְכֵן לְהַמְשִׁיךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה וּלְגַלּוּת בְּעוֹלָם אֹרוֹת
37 נוֹסְפִים שְׁנַעֲשֵׂה גִילּוּי הָאֲלֻקוֹת בְּעוֹלָם בְּמִידָה נוֹסֶפֶת עַל הָאוֹר הָאֲלוּקִי
38 שֶׁכָּבֵר קִיּוֹם בּוּ, נִעֲשֶׂה עַל-יְדֵי עֲבוּדַת הָאָדָם לְקוֹנוֹ דְּוָקָא, פִּי
39 הָאֲלֻקוֹת שִׁישׁ בְּעוֹלָם מִצַּד עֲצָמוּ שֶׁבְּכוּחָה הוּא נִבְרָא וּמִתְקַיֵּים
40 הוּא בְּהָעֵלֶם וְהִסְתָּר בְּתוֹךְ הַגִּשְׁמִיּוֹת וְהַחֲוִימִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. וּבְכַדִּי
41 שְׁיִהְיֶה גִילּוּי אֲלֻקוֹת, בְּתוֹךְ הָעוֹלָם זֶה הַגִּשְׁמִי צָרִיף לְהִיּוֹת עֲנָנִין
42 שֶׁל עֲבוּדָה וּמֵאֲמָן מִיּוּחַד מִצַּד הָאָדָם דְּוָקָא. וְהִנְנוּ, דְּהִגַּם שְׁעָנִין
43 גִילּוּי אֲלֻקוֹת הוּא תְּפִלָּתִית פְּנֻתַת הַבְּרִיאָה, וְלִכְאוּרָה רְצוֹנוֹ שֶׁל

(5 שבת צו, א. 6) נח ח, כב. (7) ראה גם אוה"ת יתרו ע' תשפג. ד"ה ויאמר וגו' מי שם פה באוה"ת שמות ע' עה. ד"ה הנ"ל תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' פד). תרנ"ח (סה"מ תרנ"ח ע' עז).

ביאור בדרך אפשר

1 וְעוֹד צָרִיף לְהִבִּין⁷, דְּמַלְשׁוֹן הַפְּסוּק מִי שֵׁם פֶּה לְאָדָם,
 2 מִשְׁמַע שְׁנַעֲשֶׂה גַם לְמֹשֶׁה שֶׁהִתְחִיל לְדַבֵּר, שֶׁהָיָה הַדְּבָרִים
 3 אֲמֹרִים בְּהַמְשָׁךְ לְנִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּעַבְדֵי פִּרְעָה קוֹדֵם לָכֵן, וְאִם כֵּן כִּשְׁם שֶׁשֵּׁם
 4 הָיָה נֹס כִּךְ גַּם הַעוֹבְדָה שֶׁמֹּשֶׁה יָכוֹל לְדַבֵּר לְמִרְוֹת הַיּוֹתוֹ "כִּכְבֵּד פֶּה" הִיא נֹס
 5 שְׁקוּדֵם לָכֵן לֹא הָיָה יָכוֹל לְדַבֵּר וּכְעַת
 6 כֵּן הַצְּלִיחַ לְדַבֵּר וּבְאֵמֶת מְצִינֵנוּ
 7 שְׁגַם לְאַחֲרֵי־כֵן בְּהַמְשָׁךְ הַפִּרְשָׁה
 8 אָמַר מֹשֶׁה וְאֲנִי עָרַל
 9 שְׁפָתַיִם⁸, וְכֵן אֵימָא מוֹכַח
 10 בְּמִדְרָשׁ⁹ עַל הַפְּסוּק¹⁰ אֵלֶּה
 11 הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה,
 12 מִנֵּינָן לוֹ דִּיבּוּר לְמֹשֶׁה, וְהֵלֵא
 13 הָיָה כְּבֹד פֶּה וְכַבֵּד לְשׁוֹן¹¹,
 14 אֵלֶּה שְׁבַמְתָּן־תּוֹרָה נְתַרְפָּא
 15 מֹשֶׁה. וְעַל כֵּן כִּיּוֹן שְׁכַעַת, לְפָנֵי
 16 יְצִיאַת מִצְרַיִם, מֹשֶׁה עֲרִיין הָיָה כְּבֹד
 17 פֶּה אֵלֶּה שֶׁנַּעֲשֶׂה לוֹ נֹס שְׁיֻכַּל לְדַבֵּר אֵל
 18 פִּרְעָה צָרִיף לֹמַר שְׁאוּפֵן
 19 הִלִּיכְתוּ לְפִרְעָה הָיָה בְּאֵחָד
 20 מִשְׁנֵי פָּנִים אֲפֻנִים, אוֹ שֶׁהִנֵּס הָיָה
 21 בְּכַךְ שְׁבִשְׁעָה זֹו שֶׁהָיָה אֵצֶל
 22 פִּרְעָה דִּבֶּר בְּטוֹב וְנַעֲשֶׂה לוֹ נֹס
 23 לְפִי שַׁעַת (אֶף־עַל־פִּי שְׁקוּדֵם
 24 הִלִּיכְתוּ לְפִרְעָה וְגַם אַחֲרֵי־כֵן
 25 הָיָה עָרַל שְׁפָתַיִם), אוֹ שְׁגַם
 26 בְּשַׁעָה זֹו גּוֹפָא עֲצַמָה שְׁבַח עַמֵּד
 27 לְפָנֵי פִּרְעָה עֲרִיין הָיָה כְּבֹד פֶּה
 28 וְכַבֵּד לְשׁוֹן, וּמִכְּל־מְקוֹם
 29 נִשְׁמָעוּ דְּבָרָיו אֵצֶל פִּרְעָה.
 30 וְלִבִּי הָאֲפֻנִים וּמַה שֶׁנּוּגַע לְעֵינֵינוּ
 31 הוּא שְׁבִשְׁנֵי הָאֲפֻנִים הָאֲמֹרִים (א)
 32 שְׁבַעַת שְׁרִיבֵר לְפִרְעָה נַעֲשֶׂה לוֹ נֹס לְפִי
 33 שַׁעַת. (ב) שְׁנוֹתָ כְּבֹד פֶּה וּבְכָל זֹאת
 34 דְּבָרָיו נִשְׁמָעוּ אֵצֶל פִּרְעָה) הָרִי זֶה
 35 גַּדּוֹל יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר אֵילֵנוּ
 36 נְתַרְפָּא לְגַמְרֵי, כִּי בְּצוּרָה הוּוּ יֵשׁ
 37 כְּאֵן חִידוּשׁ מִיּוֹחַד שְׁאֵף שֶׁהָיָה
 38 וְנִשְׁאָר כְּבֹד פֶּה כו', מִכְּל־
 39 מְקוֹם הַצְּלִיחַ לְדַבֵּר אֵל פִּרְעָה
 40 וּדְבָרָיו פִּעְלוּ וְהַשְׁפִּיעוּ. וְצָרִיף
 41 לְהִבִּין, מַהוּ הַשְׁעָם שֶׁהוֹצֵרָף לְהִיּוֹת גַּדּוֹל יוֹתֵר, וְהָרִי
 42 הָיָה יָכוֹל לְהִתְרַפְּאוֹת מִיָּד. ? וְנִמְצָא שֶׁהַשְּׂאֵלָה הִיא כְּפוּלָה, וּבְאוֹתוֹ

ביאור בדרך אפשר

עניין: למה נעשה נס גדול שחולל שינוי בכל עברי פרעה ולא נס יותר קטן
 של שינוי במשה בלבד, וכן למה נעשה נס גדול שמשח נשאר כבד פה ובכל
 זאת דיבר ופעל ולא התרחש נס יותר קטן (באחד האופנים האמורים לעיל)?
 (ב) והעניין הוא, דהנהגה מה שכתוב בפסוק זה מי שם פה
 לאדם, בלמ"ד קמוצה, ולא
 בלמ"ד בשווא הרי זה כמו אילו
 היה כתוב האדם, בה"א
 הידיעה, כמבואר בתורה
 אור¹² לרבנו חזקן שרומז הביטוי
 "האדם" על האדם הידוע,
 דהינו אדם העליון, כמו
 שכתוב¹³ במרכבה העליונה שראה
 יחזקאל ועל דמות הפסא דמות
 כמראה אדם הרי שהקדוש ברוך
 הוא נקרא "אדם" העליון. אמנם,
 הא גופא זה עצמו, הפסוק האומר
 כלפי הקדוש ברוך הוא "אדם" צריך
 ביאור, הרי אין לו דמות הגוף
 ואין לו גוף כו'¹⁴, ואיך שיק
 לומר עליו כמראה אדם?
 אף העניין הוא, שיש ב' מיני
 המשכות של אור אלוקי בעולם,
 ממלא כל עלמין הארה אלוקית
 מצומצמת בהתאם לכלי הקליטה
 ויכולת התפיסה של כל עולם וכל נברא
 וסובב כל עלמין הארה אלוקית
 לא מוגבלת שלא מתלבשת בעולמות
 ובנבראים אלא 'סובבת' עליהם
 מלמעלה. הנה בחינת סובב כל
 עלמין היא באופן שאין לו
 דמות כי בהיותה הארה לא מוגבלת
 אין לה כל 'ציוור' והגדרה, אמנם
 בחינת ממלא כל עלמין שהיא
 הארה מוגבלת ומצומצמת נקרא
 כמראה אדם¹⁵ והדמיון של אור
 ה"ממלא כל עלמין ל"אדם" הוא כי
 כשם שהחיות שבאדם מחולקת
 לאברים שונים שלכל אחד מהם יש
 פעולה שונה, כך החיות האלוקית
 מבחינת "ממלא כל עלמין" מחולקת
 לאהרות רבות ושונות ומאירה לכל נברא לפי עניינו. וב' ענינים אלו של
 "סובב כל עלמין" ו"ממלא כל עלמין" כמו שהם למעלה אצלו

(8 וארא ו, ל. 9) דב"ר בתחלתו. (10 דברים א, א. 11) שמות ד, י. (12) פרשתנו נב, ב. (13) יחזקאל א, כו. (14) פיוט "ידגל".
 עיקר הג' מ"ג העיקרים בפירושו המשניות להרמב"ם סנהדרין פ' חלק. (15) ראה לקו"ת מטות פא, ג-ד.

ביאור בדרך אפשר

1 **יְהַבְרֵךְ הֵם בְּתַקְלֵית הַיַּחֲדוּד**, כי רק כפי שהם מאירים ומתגלים
 2 לנבראים הם שתי הארות שונות ונבדלות זו מזו אבל כפי שהדברים הם
 3 למעלה, הכול אחד כי שני האופנים הם התגלות אלוקית רק שב'סובב' מתגלה
 4 כוח הבלתי-גבול, וב'ממלא' מתגלה כוח הגבול **שְׁלֹכֵן נְכַלְלִים** שני
 5 העניינים **בְּשֵׁם אֶחָד, הַקְדוּשָׁה**
 6 **בְּרוּךְ-הוּא, דְּקְדוּשׁ הוּא**
 7 **מְלִשׁוֹן הַבְּדֻלָּה**, שהרי זו
 8 המשמעות של המושג 'קדושה'
 9 פרישות והבדלה מהחולין **דְּקָאֵי**
 10 שמכוון **עַל בְּחִינַת ה'סוֹבֵב'**
 11 שמאיר באופן של הבדלה וריחוק
 12 מהעולם, ו**בְּרוּךְ-הוּא מְלִשׁוֹן**
 13 **בְּרֻכָּה וְהַמְשַׁכָּה**, כמבואר
 14 בחסידות ש'ברכה' פירושה המשכה
 15 והתגלות של אור אלוקי מלמעלה
 16 למטה (כמו שמצינו בלשון המשנה
 17 **בדיני כלאיים** – "המברך את הגפן",
 18 כלומר מכופף את ענפי עץ הגפן לארץ
 19 כדי להצמיח עץ נוסף וכד') **דְּקָאֵי**
 20 שמכוון **עַל 'מְמַלֵּא', שְׁהֵם ב'**
 21 **הַפְּכִים** מצד מהות האורות ואופן
 22 ההארה שלהם, **וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן**
 23 שניהם גם יחד **נְכַלְלִים בְּשֵׁם**
 24 **אֶחָד** והשם "הקדוש ברוך הוא" כולל
 25 את שניהם יחד.
 26 **וּבִיאור עֲנֵן בְּחִינַת 'מְמַלֵּא'**
 27 **'סוֹבֵב'** בפרטיות יותר, **הִנֵּה**
 28 **קְדוּשׁ** שכאמור פירושו מובדל **קָאֵי**
 29 מכון **עַל בְּחִינַת סוֹבֵב כֵּן**
 30 **עֲלָמִין** שלא מתלבשת בעולמות
 31 בפנימיות אלא מאירה עליהם
 32 'מלמעלה' באופן שבמידה מסוימת
 33 ההארה האלוקית נשאת נבדלת
 34 מהעולמות, **וְאֵין הַכּוֹנֵה עַל עֲצֵם**
 35 **בְּחִינַת ה'סוֹבֵב' כִּפִּי שְׁהוּא מוּבְדָל לְגַמְרֵי מְעוֹלָמוֹת**, כנזכר
 36 לעיל אור ה'סובב' הוא אור אלוקי לא מוגבל ובבחינת האין-סוף יש את עצם
 37 האור הבלתי מוגבל שהוא מובדל לגמרי מהעולמות כי העולמות המוגבלים
 38 כמצאיות מוגדרת ומוגבלת לא יכולים להכיל אותו אבל באמור כאן שקדוש'
 39 הוא אור ה'סובב' אין הכוונה לעצמיות ומהות האור האין-סוף הבלתי מוגבל
 40 **שְׁהָרֵי עֲצֵם בְּחִינַת ה'סוֹבֵב' נִקְרָא קְדֹשׁ מְלָה בְּגַרְמִיָּה¹⁶**,
 41 בשונה מ"קדוש" שהוא תיאור המתייחס לדרגה כזו או אחרת ואומר שהיא
 42 בבחינת קדושה והבדלה, על "קדש" נאמר בוזהר הוא מילה בפני עצמה (כשם
 43 עצם ולא כתואר) **מַה-שְּׂאִינֵן-כֵּן קְדוּשׁ בְּאוֹ"ו**, אחרי הדל"ת הָרִי

ביאור בדרך אפשר

44 **הוּא"ו מוֹרָה עַל עֲנֵן הַמְשַׁכָּה**, כמבואר בחסידות לעניין האות
 45 וא"ו בשם הוי' שצורתה כמו ארוך מורה על המשכה והשפעה מלמעלה למטה
 46 **אֵלָא שְׁהַמְשַׁכָּה** והירידה וההתגלות של האור האלוקי ה'סובב' **הִיא**
 47 **בְּדֶרֶךְ הַבְּדֻלָּה** ולא בהתלבשות פנימית בעולמות ובנבראים, **וְהוּא**
 48 **בְּחִינַת הַקָּו** מבואר בקבלה וחסידות
 49 שכאשר עלה ברצונו של הקדוש-ברוך-
 50 הוא לברוא את העולמות המוגבלים,
 51 הוא צמצם את אורו הגדול הלא מוגבל
 52 וכביכול 'סילק אותו הצידה' כדי לפנות
 53 מקום (רוחני, כמובן) לבריאה, ולאחר
 54 הליך זה הנקרא 'צמצום הראשון' חזר
 55 והאיר באור מצומצם הקרוי 'קר' כי
 56 הוא יחסית לאור האין-סוף הבלתי-גבול
 57 הוא אור מועט ודק כמו קו אלא
 58 שהכוונה לאור הקו כפי שהוא בתחילת
 59 הארתו מאין-סוף (**עֲצֵם הַקָּו** ולא
 60 רק הארה והתפשטות ממנו) **כְּמוֹ**
 61 **שְׁהוּא** עדיין **מוּבְדָל מְעוֹלָמוֹת**
 62 וכדי שירד ויומשך בעולמות המוגבלים
 63 עליו לעבור עוד שורה ארוכה של
 64 צמצומים. **וּמִזֵּה** מאור הקו **נִמְשָׁף**
 65 לאחר מכן, אחרי צמצום ומיעוט נוסף,
 66 **גַּם בְּחִינַת בְּרוּךְ, דְּקָאֵי עַל**
 67 **בְּחִינַת 'מְמַלֵּא', שְׁהוּא עֲנֵן**
 68 **הַמְשַׁכָּת קו קָצֵר וּמְצוּמָצֵם**
 69 **לְפִי עֲרֵךְ** בהתאמה ליכולת הקליטה
 70 והתפיסה של העולמות.
 71 **וְעֵנִן ב' הַמְשַׁכָּת אֵלוֹ** של
 72 "סובב כל עלמין" ו"ממלא כל עלמין"
 73 **כִּפִּי שְׁהֵן פּוֹעֲלוֹת פְּעוּלָתָן**
 74 ומשפיעות **בְּנִבְרָאִים** התחתונים,
 75 **הִנֵּה מְצַד בְּחִינַת ה'סוֹבֵב'**
 76 **נִעֲשֶׂה הַמְשַׁכָּת** האור האלוקי
 77 **הַבְּלִי-גְבוּל** בעולמות ובנבראים.
 78 **וְאֵין הַכּוֹנֵה עַל בְּלִי-גְבוּל מְמַשׁ**, שנבדל לחלוטין מלהיות מאיר
 79 ומתגלה בעולמות **שְׁהָרֵי הַמְשַׁכָּה** זו **הִיא מְבַחֶנֶת קְדוּשׁ בְּאוֹ"ו**,
 80 שבה הקדושה לא מתייחסת למהות העצמית של האור **וְלֹא מְבַחֶנֶת**
 81 **קְדֹשׁ מְלָה בְּגַרְמִיָּה** שבה עניין הקדושה וההבדלה הוא עצם המהות של
 82 האור, **אֵלָא הַכּוֹנֵה הִיא עַל הַמְשַׁכָּת הַבְּלִי-גְבוּל כִּפִּי שְׁהוּא**
 83 **בְּגֵדֵי הַהֶגְבְּלָה**, כלומר האור הבלתי-גבול לאחר שעבר צמצום מסוים כדי
 84 להאיר ולפעול גם בתוך גדרים מוגבלים **וְעַל-דֶּרֶךְ מַה שְׁפָתוֹב¹⁷** בין
 85 יעודי הגאולה שנאמרו על ידי הנביאים **וְהָיָה מְסַפֵּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** לעתיד
 86 לבוא **כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַד וְלֹא יִסְפֵּר**, ולכאורה הפסוק סותר

ויאמר הוי' אליו מי שם פה לאדם

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 את עצמו, מראשו שבו נאמר כי לבני ישראל יהיה "מספר" לסופו שבו נאמר
 2 "לא ימד (לא יוכלו למדוד אותו) ולא יספר" (לא יוכלו לספור אותו) אלא
 3 פירוש הכתוב הינו שהוא בגדר מספר והתחלקות, ולא מושלל
 4 לחלוטין מהמושג מספר ומפל-מקום למעשה לא יספר, וכמו חול
 5 הים שהוא בגדר התחלקות,
 6 שפל גרגיר הוא נבדל
 7 מתבירו, והוא גם בגדר
 8 מספר, שהרי כשנותנים
 9 גרגירי חול מועטים יחסית בכלי,
 10 אזי אפשר לספור כמה
 11 גרגירי חול נמצאים בכלי,
 12 ואם כן אי אפשר לומר שבצעם מהותו
 13 חול הים מושלל מספירה ומפל-
 14 מקום פולם ביחד הם בלי
 15 מספר וכן גם בעניינו, בנמשל,
 16 מדובר בהארה אלוקית בלתי מוגבלת
 17 אבל לא עד כדי כך שהיא מושללת
 18 לחלוטין ממושג הגבול והגדר (וכפי
 19 שמדייקים בחסידות שגם אור ה'סובב'
 20 נקרא "סובב כל עלמין", כלומר אור
 21 שיש לו קשר ושייכות לעולמות).
 22 ובעומק יותר, הנה גם גוש
 23 עפר שנדבק והפך למציאות אחת
 24 שאינו בהתחלקות ומספר
 25 ולמעשה איננו מחולק לגרגירים
 26 נפרדים ואין אפשרות לספור אותו,
 27 מפל-מקום הרי מצד מהותו
 28 הוא בגדר התחלקות ומספר,
 29 שהרי כשיוציאו המים
 30 שבתוכו, אזי יהיו ריבוי
 31 גרגירי חול, ורק מצד הים
 32 שבתוכו אבל לא מצד עצמו הרי
 33 הוא בלי התחלקות ומספר,
 34 ואם כן הרי זה דוגמא
 35 להמשכת הפלי-גבול כפי
 36 שהוא בגדר הגבלה.
 37 ועל-דרך-זה שילוב מעין זה בין "מספר" ו"אין מספר" ובין "בלי
 38 גבול" ו"הגבלה" מצינו גם במלאכים, דאיתא מובא בגמרא¹⁸
 39 אלה אלפים גו' ורבוא רבבין¹⁹ מספר גדוד אחד,
 40 ולגודדיו אין מספר הגמרא שואלת שלכאורה יש סתירה בין שני
 41 פסוקים, בפסוק אחד נאמר "היש מספר לגודדיו" בלשון תמיהה, ומכאן
 42 שגודדיו המלאכים של הקב"ה הם ללא מספר ואילו בפסוק אחר נאמר
 43 "אלף אלפין ישמשוניה וריבו רבבן קדמוהי" ומכאן שלמלאכים יש מספר.

והגמרא מתרצת שאלף-אלפים וריבוא רבבות הוא מספרו של גודד אחד
 בלבד, אבל לגודדיו אין מספר, ואם כן גם בענין מספר המלאכים יש
 חיבור ושילוב בין "מספר" ו"אין מספר". והינו, שהם המלאכים
 בגדר התחלקות זה מזה ואינם מציאות אחת, בדוגמת המבואר לעיל
 לגבי חול הים, שהרי כל גדוד
 נבדל מתבירו והוא מציאות
 מוגדרת ונבדלת, והם גם בגדר
 מספר, שהרי בכל גדוד יש
 מספר למלאכים שבו "אלף
 אלפים..." אלא שלגודדיו אין
 מספר.
 וכל זה כל האמור על כך שהאור
 האלוקי מאיר תוך שילוב וחיבור בין
 בלי גבול וגבול הוא בהמשכה
 והתגלות של האור האלוקי שמצד
 בחינת ה'סובב'. אמנם
 ההמשכה שמצד בחינת
 'ממלא' היא בהגבלה ממש
 וענין הבלי-גבול שבאלוקות לא בא בו
 לידי ביטוי, וכמוכּן ממאמר
 רבותינו ז"ל²⁰ מה הנשמה
 ממלאה את הגוף כו', כאמור,
 'ממלא כל עלמין' הוא אורו ית'
 המצומצם ומוגבל, הנמשך למטה
 ומתלבש בתוך העולמות והנבראים,
 והם מרגישים אור וחיות זו, כמשל
 הנשמה המתלבשת בתוך הגוף
 להחיותו והאדם מרגיש שיש בו חיות
 ורואה את פעולותיה של הנשמה, ועל
 הארת האלוקות באופן כזה, "ממלא כל
 עלמין" אמרו חכמינו ז"ל במדרש -
 'מה הנשמה ממלא את העולם, ויהי
 על-ידי הגבלות הגוף, אפשר
 למדוד גם את עניני הנשמה
 המתלבשים בגוף כי הנשמה
 'ממלאה' את הגוף ומתלבשת בו בפנימיות, כך שעניני הנשמה המלוּבשים
 בגוף הם, כמוכּן מסויים, מוגבלים כשם שהגוף מוגבל, וכן הוא גם היחס בין
 אור ה'ממלא' לעולמות ולנבראים - כיוון שהוא מתלבש בהם בפנימיות ולפי
 ערכם, ו'ממלא' אותם הרי זה אור מוגבל.
 ג) אמנם עצמותו ומהותו יתברך הוא למעלה מב'
 ההמשכות הנ"ל, והקדוש ברוך הוא עצמו הוא נעלה ומופשט לגמרי
 מכל הגדרה לא רק למעלה מבחינת 'ממלא' שהוא מוגבל, אלא גם

שבת פרשת שמות, כ"ג טבת, מבה"ח שבט, ה'תשי"ט

ביאור בדרך אפשר

1 מִבְּחִינַת 'סוֹכֵב' שהוא בלי גבול שבא בתוך הגבול. שְׁהָרִי גַם
 2 ה'סוֹכֵב' הוא בְּגֵדֵר הַגְּבֵלָה וְהַתְחַלְקוֹת כַּנִּל כפי שנתבאר לעיל
 3 בפרטיות עם המשלים והדוגמאות ממספר בני ישראל, חול הים והמלאכים,
 4 וְאֵילֹו הוּא יִתְבַּרֵךְ הוּא אֵין-סוֹף וְאַחַדוֹת פְּשׁוּטָה ללא כל
 5 'ציוור' והגדרה כלשהי. וְהֵינּוּ,
 6 המשמעות העמוקה של "אחדות
 7 פשוטה" היא שְׁעֵנֵן הָאֶחָדוֹת
 8 שׁוֹלֵל רִיבּוּי, וְעֵנֵן הַפְּשִׁיטוֹת
 9 שׁוֹלֵל הַתְחַלְקוֹת, וְאִם כֵּן
 10 מוֹכֵן שֶׁהוּא יִתְבַּרֵךְ לְמַעְלָה
 11 מִבְּחִינַת ה'סוֹכֵב'.
 12 וְזֶהוּ גַם הַבִּיאור הַפְּנִימִי של מַה
 13 שֶׁכָּתוּב²¹ כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתֵי
 14 מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם. דִּהְיֶה יָדוּעַ
 15 בְּעֵנֵן מַחְשְׁבָה וְדִיבּוּר,
 16 שֶׁהַנְּבִרָאִים דְּעֵלְמָא דְאַתְפְּסִיא
 17 על הכתוב "ברוך ה' אלוקי ישראל מן
 18 העולם ועד העולם" אמרו בוורה:
 19 מעלמא דאתכסיא (עולם מכוסה)
 20 לעלמא דאתגליא (עולם גלוי). מוסבר
 21 על כך בתורת החסידות כי כשם
 22 שבעולם הזה יש "ם" שהוא עולם
 23 שהנבראים שבו מכוסים ויש "יבשה"
 24 שהיא עולם שהנבראים שבו גלויים,
 25 על דרך זה למעלה, להבדיל, יש דרגות
 26 גבוהות שבגלל הרוממות שלהם הן
 27 נעלמות ומכוסות ונקראות "עלמא
 28 דאתכסיא" ואילו האור האלוקי
 29 המצומצם שיורד ומתגלה לנבראים
 30 נקרא "עלמא דאתגליא" ועוד מבואר
 31 בחסידות שהנבראים ש"בעלמא
 32 דאתכסיא" נִתְהוּוּ מִבְּחִינַת
 33 הַמְּחַשְׁבָה העליונה, וּבְשִׁרְשׁוֹ
 34 "עלמא דאתכסיא" הוּא בְּחִינַת
 35 ה'סוֹכֵב' שהוא אור אלוקי נעלה
 36 מהתגלות. וְעַל זֶה על בחינת המחשבה העליונה נֶאֱמַר כִּי לֹא
 37 מַחְשְׁבוֹתֵי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם, שֶׁהוּא יִתְבַּרֵךְ לְמַעְלָה גַם מִבְּחִינַת
 38 הַמְּחַשְׁבָה, הֵינּוּ לְמַעְלָה מִבְּחִינַת ה'סוֹכֵב' וכאמור לעיל
 39 שעצמותו ומהותו של הקדוש ברוך הוא נעלית ומופשטת לחלוטין גם מבחינת
 40 ה'סוכב'. וְלִכֵּן כיון שהמחשבה העליונה לא מוגדרת כלל בשום 'ציוור'
 41 ובשום הגדרה לֹא מַחְשְׁבוֹתֵי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם, ויש הבדל מאד מהותי
 42 בין המחשבה העליונה למחשבת האדם, להבדיל שֶׁמַּחְשַׁבְתָּ הָאָדָם הִיא
 43 בְּאִפְסָן שֶׁהָאָדָם נִתְפַּס בְּמַחְשְׁבָתוֹ, וכאשר מחשבתו עסוקה בדבר

ביאור בדרך אפשר

44 מסוים הוא 'תפוס' בכך דְּבִשְׁעָה שֶׁמַּחְשַׁב בְּשִׁכְלוֹ בְּעֵנֵן ההלכה
 45 האמורה במשנה וגמרא על שְׁנַיִם אוֹחֲזִין בְּטָלִית ויש ביניהם ויכוח למי
 46 היא שייכת, אֵינוּ יָכוֹל לַחֲשׁוֹב בְּעֵנֵן ההלכה האמורה במשנה וגמרא
 47 על הַמְּחַלִּיף פָּרָה שלו בְּתִמּוּר של חברו ונמצא עוברת בצידה ולא
 48 ידוע אם נולד לפני ההחלפה והעובר
 49 שייך לו או שנולד אחרי ההחלפה
 50 ושייך לחברו, כיון שאדם לא מסוגל
 51 לחשוב שתי מחשבות בבת אחת אֶבֶל
 52 הוּא יִתְבַּרֵךְ כאשר הקדוש-ברוך-
 53 הוּא חוֹשֵׁב על משהו, כביכול, אֵינוּ
 54 נִתְפַּס בְּמַחְשְׁבָה וכמוכן לא יתכן
 55 לומר שהוא 'עסוק' ו'תפוס' במחשבה
 56 הוּו, וְהֵינּוּ לְפִי שֶׁהַמְּחַשְׁבָה
 57 אֵינָה בְּעֵרְכּוֹ כָּלֵל, ואין שום יחס
 58 והשוואה בין הקב"ה בעצמו
 59 והמחשבה וְלִכֵּן אֵינוּ נִתְפַּס בְּזֶה
 60 ואי אפשר לומר שהוא 'עסוק' ו'תפוס'
 61 בכך.
 62 וְהַגַּם שֶׁמַּצַּד אֶחָד הָרִי
 63 הַמְּחַשְׁבָה שֶׁלְמַעְלָה יֵשׁ לָהּ
 64 קִירּוּב וַיַּחַס לְעֲצָמוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ
 65 יוֹתֵר מִיַּחַס מַחְשַׁבְתָּ הָאָדָם
 66 לְהָאָדָם, נתבאר לעיל כי המשמעות
 67 הפנימית של הכתוב "לא מחשבותי
 68 מחשבותיכם" היא שהאדם עסוק
 69 ו'נתפס' במחשבה שלו, ואילו הקדוש
 70 ברוך הוא שהוא כל יכול וכלי גבול לא
 71 'נתפס' במחשבותיו (ויכול לחשוב
 72 דברים רבים בבת אחת) וזאת משום
 73 שאצל הקדוש ברוך הוא "המחשבה
 74 אינה בערכו כלל" וכיון שהיא רחוקה
 75 ממנו ואין לה כל יחס והשוואה אליו,
 76 ממילא אינו 'נתפס' בה. ועל כך יש
 77 לתמוה שלכאורה מצינו שאדרבה,
 78 היחס והשייכות של המחשבה
 79 שלמעלה אל הקב"ה היא בדרך קירוב, קשר ושייכות, יותר מהיחס של
 80 המחשבה שלמטה אל האדם שְׁזֶהוּ עֵינֵן זה של ההבדל בין למעלה ולמטה
 81 במידת הקירוב והיחס בין המחשבה לחושב עוֹד פִּירוּשׁ בְּמַה שֶׁכָּתוּב
 82 כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתֵי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם, וההבדל הוּא שֶׁמַּחְשַׁבְתָּ הָאָדָם
 83 לֹא תִפְעַל מְאוּמָה, וְהֵינּוּ שֶׁהָאָדָם פּוֹעֵל ומשפיע על מה שחוץ
 84 ממנו רק עַל-יְדֵי דִיבּוּר וּמַעֲשֶׂה, ורק הם האמצעים שדרכם כוחות
 85 נפשו יכולים לפעול ולעשות, ואילו אצל הקדוש ברוך הוא גם המחשבה
 86 (כביכול) פועלת, וכיון שסוף סוף הפעולות מתייחסות לעצמותו של העושה

ביאור בדרך אפשר

- 1 והפועל, נמצא שמחשבת הקדוש ברוך הוא קרובה לעצמותו יותר מאשר
2 מחשבת האדם קרובה לעצם האדם, וזאת בסתירה, לכאורה, להמבואר לעיל
3 שהמחשבה למעלה היא "שלא בערכו"!
4 המענה על כך יבוא להלן, אבל תחילה עולה שאלה לגופו של ענין ההבדל
5 בין המחשבה ובין הדיבור והמעשה
6 למעלה ולמטה:
7 ועם היות שגם הדיבור והמעשה אינם פועלים
8 רק בחיק הבורא, אבל ענין יש מיש נעשה
9 על-ידי דיבור ומעשה האדם, וכמו אמר מלפא
10 עקר טורא²², בדבר מלף שלטון²³. אף מחשבת
11 האדם לא תפעל מאומה. מה-שאין-פן למעלה
12 הרי המחשבה מהנה יש מאין, וכמאמר רבותינו
13 ז"ל²⁴ שבמחשבה אחת נבראו כל העולמות,
14 והינו לפי שהמחשבה היא מאוחדת עמו, ולכן
15 פשם שהוא יתברך מהנה יש מאין, כף גם
16 מחשבתו מהנה יש מאין. ואף-על-פי שעל-ידי
17 מחשבתו יתברך נעשה ענין ההתהוות, מכל-
18 מקום אינו נתפס כלל במחשבתו, והיא באין-
19 ערוף אליו כלל, וכנ"ל שגם בחינת ה'סוכב'
20 אין-ערוף אליו יתברך כלל.
21 (ד) והנה מאחר שבחינת 'ממלא' ו'סוכב' הם
22 באין-ערוף כלל, הרי צריך
23 להמשיכם, והמשיכם היא על-ידי עבודת
24 נשמות ישראל בקיום התורה ומצות, וכמו
25 שכתוב²⁵ ועשיתם אותם, אתם כתיב, מעלה אני
26 עליכם כאילו עשאוני, והינו שעל-ידי עבודת
27 נשמות ישראל בקיום התורה ומצות, רמ"ח
28 פקודין שהם כנגד רמ"ח אברין דמלפא²⁶,
29 נעשה בגין רמ"ח אברין דמלפא²⁷, בחינת
30 וכמו שכתוב בדבר מלף
31 שלטון²³ הרי שלדיבור (וכל-שכן למעשה) של האדם יש כוח לפעול
32 ולהשפיע, וחוסר היכולת לברוא יש מאין הוא ענין אחר שאינו סותר לעצם
33 היכולת לפעול על ידי דיבור ועל ידי מעשה. אף מחשבת האדם לא
34 תפעל מאומה ואין למחשבה שום פעולה והשפעה מחוץ לנפש האדם
35 עצמו. מה-שאין-פן למעלה במחשבתו של הקדוש ברוך הוא הרי
36 המחשבה מהנה יש מאין, וכמאמר רבותינו ז"ל²⁴
37 שבמחשבה אחת נבראו כל העולמות, והינו לפי

ביאור בדרך אפשר

- 1 והפועל, נמצא שמחשבת הקדוש ברוך הוא קרובה לעצמותו יותר מאשר
2 מחשבת האדם קרובה לעצם האדם, וזאת בסתירה, לכאורה, להמבואר לעיל
3 שהמחשבה למעלה היא "שלא בערכו"!
4 המענה על כך יבוא להלן, אבל תחילה עולה שאלה לגופו של ענין ההבדל
5 בין המחשבה ובין הדיבור והמעשה
6 למעלה ולמטה:
7 ועם היות שגם הדיבור והמעשה אינם פועלים
8 רק בחיק הבורא, אבל ענין יש מיש נעשה
9 על-ידי דיבור ומעשה האדם, וכמו אמר מלפא
10 עקר טורא²², בדבר מלף שלטון²³. אף מחשבת
11 האדם לא תפעל מאומה. מה-שאין-פן למעלה
12 הרי המחשבה מהנה יש מאין, וכמאמר רבותינו
13 ז"ל²⁴ שבמחשבה אחת נבראו כל העולמות,
14 והינו לפי שהמחשבה היא מאוחדת עמו, ולכן
15 פשם שהוא יתברך מהנה יש מאין, כף גם
16 מחשבתו מהנה יש מאין. ואף-על-פי שעל-ידי
17 מחשבתו יתברך נעשה ענין ההתהוות, מכל-
18 מקום אינו נתפס כלל במחשבתו, והיא באין-
19 ערוף אליו כלל, וכנ"ל שגם בחינת ה'סוכב'
20 אין-ערוף אליו יתברך כלל.
21 (ד) והנה מאחר שבחינת 'ממלא' ו'סוכב' הם
22 באין-ערוף כלל, הרי צריך
23 להמשיכם, והמשיכם היא על-ידי עבודת
24 נשמות ישראל בקיום התורה ומצות, וכמו
25 שכתוב²⁵ ועשיתם אותם, אתם כתיב, מעלה אני
26 עליכם כאילו עשאוני, והינו שעל-ידי עבודת
27 נשמות ישראל בקיום התורה ומצות, רמ"ח
28 פקודין שהם כנגד רמ"ח אברין דמלפא²⁶,
29 נעשה בגין רמ"ח אברין דמלפא²⁷, בחינת
30 וכמו שכתוב בדבר מלף
31 שלטון²³ הרי שלדיבור (וכל-שכן למעשה) של האדם יש כוח לפעול
32 ולהשפיע, וחוסר היכולת לברוא יש מאין הוא ענין אחר שאינו סותר לעצם
33 היכולת לפעול על ידי דיבור ועל ידי מעשה. אף מחשבת האדם לא
34 תפעל מאומה ואין למחשבה שום פעולה והשפעה מחוץ לנפש האדם
35 עצמו. מה-שאין-פן למעלה במחשבתו של הקדוש ברוך הוא הרי
36 המחשבה מהנה יש מאין, וכמאמר רבותינו ז"ל²⁴
37 שבמחשבה אחת נבראו כל העולמות, והינו לפי

(22 ב"ב ג, א. ב. 23) קהלת ח, ד. (24) ראה זח"ב כ, א. לקו"ת שה"ש ט, ב. ועוד. (25) בחוקתי כו, ג. זח"ג קיג, א. ויק"ר פל"ה, ז. (26) תניא רפכ"ג בשם התיקונים. ראה תקי"ז ת"ל (ער, סע"א). (27) ראה תניא שם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אֲבָרִין דְּמִלְכָּא²⁷, ובלשון רבנו הזקן בתניא פרק כג: "דרמ"ח פיקודין
 2 אינון רמ"ח אברין דמלכא לפי שהמצוות הן פנימיות רצון העליון וחפצו
 3 האמיתי המלוכב בכל העולמות העליונים ותחתונים להחיותם כי כל חיותם
 4 ושפעם תלוי במעשה המצוות של התחתונים כנודע. ונמצא שמעשה המצוות
 5 וקיומן הוא לבוש הפנימי לפנימיות
 6 רצון העליון שממעשה זה נמשך אור
 7 וחיות רצון העליון להתלבש בעולמות,
 8 ולכן נקראים אברי המלכא דרך-משל
 9 כמו שאברי גוף האדם הם לבוש
 10 לנפשו ובטלים לגמרי אליה מכל וכל...
 11 כך דרך-משל החיות של מעשה המצוות
 12 וקיומן הוא בטל לגמרי לגבי רצון
 13 העליון המלוכב בו ונעשה לו ממש
 14 כגוף לנשמה". ובחינה זו שלגביה
 15 הרצון העליון נמשל ל"אברין דמלכא"
 16 היא **בְּחִינַת כְּמַרְאֵה אָדָם** ובוה
 17 מיושבת השאלה שבתחילת המאמר
 18 איך אפשר לומר למעלה "כמראה
 19 אדם" והרי "אין לו דמות הגוף" –
 20 שהכוונה היא לבחינת "אברין דמלכא"
 21 שבהם הקדוש ברוך הוא נמשל,
 22 כביכול, ל"מראה אדם". **וְהַטַּעַם**
 23 **שֶׁעֲנָנָן זֶה** של המשכת אלוקות
 24 בעולם על ידי תורה ומצוות ו"בניין"
 25 בחינת "אברין דמלכא" **נַעֲשֶׂה עַל-**
 26 **יְדֵי עֲבֹדַת יִשְׂרָאֵל דְּוָקָא, הָרִי**
 27 **זֶה לְפִי שִׁישְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת**
 28 **לִי רֹאשׁ²⁸, וְתַחֲלַת הַהִמְשָׁכָה**
 29 וההתגלות של כל בחינה היא
 30 **בְּמוֹחִין שְׁבָרָאשׁ** כפי שהולך
 31 ומבאר.
 32 **וְהָעֲנָנָן בְּזֶה, דְּהֵינָה פְּלִלוֹת**
 33 **הָעֲבֹדָה הַרוּחָנִית** של האדם היא
 34 **עֲבֹדַת 'קְרִיאַת שְׁמַע',** יש בה
 35 קבלת עול מלכות שמים ולימוד התורה
 36 ועול המצוות שהם עניינים עיקריים
 37 וכלליים בעבודת ה' **פִּירוּעַ שְׁבִ'קְרִיאַת שְׁמַע' יֵשׁ רְמ"ח תִּיבִין**
 38 מילים **פְּנִינָה רְמ"ח מְצֻוֹת-עֲשֶׂה²⁹,** הרי שקריאת שמע כוללת את
 39 כללות המצוות ו**יְכַמוּ שְׁנַתְבָּאָר בְּמֵאמָרִים שְׁלִפְנֵי-זֶה³⁰,**
 40 **שְׁפָלְלוֹת הָעֲבֹדָה ד'קְרִיאַת שְׁמַע' הוּא עֲנָנָן ה'מְסִירוֹת**
 41 **נְפִשׁ',** ככתוב "ואהבת את ה'" אלווקין בכל לבבך ובכל נפשך" ופירוש רש"י:
 42 "אפילו הוא [המנגד לאהבת ה'] נוטל את נפשך" ו**מִזֶּה** מקבלת עול מלכות

(28 זהו הובא בסהמ"צ להצ"צ טו, ב. פע"ח שער הלולב פ"א. ועוד. 29) ראה פע"ח שער הק"ש פכ"ב. 30) ד"ה ופרצת דש"פ עקב תשח"י פ"ה (תו"מ כח"ג ע' 255). 31) ואתחנן ו, ו-ז. 32) ראה יומא יט, ב ובפרש"י שם. לקו"ש ח"ז ע' 268 הערה 2. ח"ט ע' 39 הערה 16. 33) ספר הבהיר סקצ"ו (סנ"ח). רע"מ בזח"ג רכב, ב. תולעת יעקב (לבעמח"ס עבודת

ויאמר הוי' אליו מי שם פה לאדם

יג

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 והולך ומבאר את המשכת והתגלות האלוקות, החל מעניין המוחין, על-ידי
 2 בני ישראל בקיום התורה ומצוות, בעומק ובפרטיות יותר:
 3 **וְעוֹד זֹאת, שְׁפָרַשׁ גּוֹפָא** עצמו, שהיא הבחינה הנמשכת על-ידי
 4 עבודת בני ישראל אותיות "לי ראש" הנה מלבד המוחין שכאמור בהם
 5 היא התחלת ועיקר ההמשכה **יְשׁ גַם**
 6 **בְּן הַגּוֹלְגוֹלְתַת** שבתוכה נמצא
 7 המוח, **וְהִתְפָּרַשׁ בֵּינֵיהֶם**, ההבדל
 8 בין המוח עצמו ובין גולגולת הראש
 9 הוא **שְׁבַמְּוֹחִין יֵשׁ הַתְּחַלְקוֹת**,
 10 **שְׁהָרִי אֵין דְּעוֹתֵיהֶם שְׁוֹת³⁴**,
 11 ואופן פעולת המוח וכן מדרגת ההבנה
 12 וההשגה אינם שווים אצל כולם אלא
 13 שונים מאדם לחברו **מֵה־שְׁאִין־בֶּן**
 14 **בְּגוֹלְגוֹלְתַת פּוֹלֵם שְׁוִים** ובכל בני
 15 האדם יש לגולגולת תוכן וענין ותפקיד
 16 שווה ללא הבדל בין אדם לאדם.
 17 **וְכִמּוֹ כֵן הוּא גַם בַּמְּבַנֵּה**
 18 **הָרוּחָנִי**, של תכונות וכוחות נפש
 19 האדם **שְׁגוֹלְגוֹלְתַת** שלמעלה מהמוח
 20 והמוח נמצא בתוכה **הוּא בְּחֵינַת**
 21 **הָרְצוֹן**, ו**בְּזֶה פּוֹלֵם שְׁוִים** בעוד
 22 שבמידת ובאופן השכל וההבנה יש
 23 הבדלים רבים ושונים בין בני האדם,
 24 הרי בכוח הרצון שהוא נטייה כללית
 25 של הנפש לדבר מסויים, הרי בנקודת
 26 וכללות העניין מדובר בנטייה ששווה
 27 אצל כולם. **וְהַמְשַׁכַּת בְּחֵינַת**
 28 **גְּלָלְתָא** כפי שהיא למעלה, בחינת
 29 הרצון העליון שלמעלה מהמוחין
 30 העליונים, **היא על-ידי העבודה**
 31 **דְּרַעוּתָא-דְּלָפָא** רצון הלב ונטייה
 32 כללית של הנפש לאלוקות
 33 **שְׁלַמְעֵלָה מְטַעַם וְדַעַת**, מתוך
 34 עצם הנפש, ממדרגות שלמעלה ממה
 35 שמתחייב על פי נימוקים שכליים
 36 הגיוניים **שְׁבְּנֵה פּוֹלֵם שְׁוִים**, **מְקַטְן שְׁבְּקַטְנִים** **עַד הַגְּדוֹל**
 37 **שְׁבְּגְדוּלִים** כי מדובר על עצם הנפש ולא על תכונה פרטית מסויימת שבה
 38 יש חילוקי דרגות. **וְכִמּוֹ שְׁמְצִינּוּ גַבֵּי הָעֵבֹדָה** הרוחנית הפנימית
 39 **דְּרַאש־הַשְּׁנָה**, **דְּקְתִּיב³⁵ אַתֶּם נְצַבִּים הַיּוֹם** (ופירשו ש"היום"
 40 הוא יום ראש השנה **יּוֹמָא דִּינָא רְבָא³⁶** יום הדין הגדול) **פּוֹלֵם גּוֹ**
 41 **רְאִישִׁיכֶם שְׁבְּטִיכֶם גּוֹ** **מְחוּטֵב עֲצִיף** **עַד שׁוֹאֵב מִימִיד**,
 42 **שְׁפּוֹלֵל** הפסוק המדבר על עבודת ה' בראש השנה **פּוֹלֵם בִּיחַד³⁷**,

למרות שבדברים אחרים יש בסוגים הללו חילוקי דרגות והבדלים קיצוניים
 וְהִינוּ לְפִי שְׁהָעֵבֹדָה דְּרַאש־הַשְּׁנָה היא הָעֵבֹדָה דְּרַעוּתָא-
 דְּלָפָא שְׁלַמְעֵלָה מְטַעַם וְדַעַת, עניין הרצון שלמעלה מהשכל ו**בְּזֶה**
 כּוֹלֵם שְׁוִים. **וְעַל-יְדֵי הָעֵבֹדָה דְּרַעוּתָא-דְּלָפָא נַעֲשֶׂה**
הַמְשַׁכַּת בְּחֵינַת הַגּוֹלְגוֹלְתַת
 שלמעלה מבחינת המוחין.
 וְכִמּוֹ כֵן כֶּשֶׁם שֶׁהַמְשַׁכַּת וְגִלּוּי
 המוחין העליונים באדם ובעולם היא
 דווקא על ידי עבודתם של בני ישראל,
 ובכללות הכוונה לכל העבודה של
 לימוד התורה וקיום המצוות שפועלת
 את "בנין" ה"אברין דמלכא"
 העליונים, כך צָרִיף לְהַמְשִׁיף
 בְּנִין כָּל הַסְּפִירוֹת העליונות
עַל-יְדֵי הָעֵבֹדָה לְמַטָּה, כפי
 שהולך ומפטר איוו עבודה של האדם
 היא ה"כוונה" (ממשיכה תוספת אור)
 את כל אחת מהספירות של המידות
 העליונות וְהִינוּ שְׁעַל-יְדֵי עֲשִׂית
 צְדָקָה וְחֶסֶד על ידי האדם בעולם
 הזה, נַעֲשֶׂה בְּנִין מִדַּת הַחֶסֶד
 העליונה. **וְעַל-יְדֵי הָעֵבֹדָה**
בְּבְחֵינַת הַגְּבוּרוֹת, אֵיזְהוּ
 גְבוּר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יְצִירוֹ³⁸,
 נַעֲשֶׂה בְּנִין מִדַּת הַגְּבוּרָה.
וְעַל-יְדֵי הַתְּעוֹרְרוֹת רַחֲמִים
רַבִּים, פְּמִבּוּאָר בַּתְּנִיָּא³⁹
בְּעִנְיַן וַיִּשַׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל גּוֹ
וַיִּבְרָךְ⁴⁰, ובלשון רבנו זקן בתניא
 פרק מ"ה: "לעורר במחשבתו תחלה
 רחמים רבים לפני ה' על ניצוץ אלוהות
 המחיה נפשו אשר ירד ממקורו חיי
 החיים איך-סוף ברוך-הוא... ותלכש
 במשכא דחויא [נהגוף הנמשל לעור
 נחש] רחוק מאור פני המלך
 בתכלית... ובפרט כשיזכור על כל מעשיו ודבוריו ומחשבותיו מיום היותו
 אשר לא טובים המה... והוא סוד גלות השכינה. ועל זה נאמר וישוב אל ה'
 וירחמהו לעורר רחמים רבים על שם ה'... וזהו שאמר הכתוב וישק יעקב
 לרחל וישא את קולו ויבך. כי רחל היא כנסת ישראל מקור כל הנשמות. ויעקב
 במידתו העליונה שהיא מדת הרחמים שבאצילות הוא המעורר רחמים רבים
 עליה. וישא את קולו למעלה למקור הרחמים העליונים...". **נַעֲשֶׂה בְּנִין**
מִדַּת הַתְּפָאָרַת שהיא מידת הרחמים העליונה.

הקודש) סוד השבת כת, ד. עבודת הקודש חלק העבודה פכ"ד. לקו"ת שלח מז, ג. נא, סע"א. אוה"ת נ"ך תהלים כרך ב
 ס"ע תתקיד. וראה המשך תרס"ו ע' שצ. 34) ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח, א. 35) ר"פ נצבים. 36) תרגום לאיוב ב,
 א. זח"ג רלא, א. 37) ראה לקו"ת ר"פ נצבים. 38) אבות רפ"ד. 39) פמ"ה (סד, ב). 40) ויצא כט, יא.

ביאור בדרך אפשר

1 וּכְמוֹ כֵן הוּא גַם בְּכַנְנֵן הַמִּידוֹת גִּצְחַתְהוּד שְׁהֵם לְכַר מְגוּפָא,
 2 חוץ מהגוף וכמו שנאמר ב'פתח אליהו' – "תפארת גופא, נצח והוד תרין
 3 שוקין", כלומר בעוד שמידת התפארת, כמו מידות החסד והגבורה, היא חלק
 4 ממערכת הרגשות של האדם והכוחות הפנימיים שלו, הנצח וההוד שבנפש
 5 נמשלו לשוקיים שהם כוחות חיצוניים
 6 של מעשה בפועל, היכולת ללכת
 7 ברגליים, ומשמעות הדברים בעבודת
 8 ה' היא שְׁפָאֲשֵׁר הָאֱהָבָה-וְיִרְאָה
 9 ששורשם במידות החסד (אהבה)
 10 והגבורה (יראה) מִתְעַלְמִים
 11 והאהבה והיראה לא באות לידי ביטוי
 12 בגלל העלמות והסתרים שמונעים מהם
 13 להתבטא ברגש גלוי, אָזִי צְרִיכָה
 14 לְהִיּוֹת הָעֵבֹדָה בְּגִצְחַתְהוּד
 15 דְלָבֵר מְגוּפָא, ובלית-ברירה יש
 16 להסתפק בעבודת ה' בכוחות חיצוניים,
 17 כלי המעשה וּבְזָה גּוּפָא בכוחות
 18 החיצוניים עצמם יֵשׁ ב' בְּחִינּוֹת,
 19 גִצְחַת וְהוּד, דְעֵנָן הַנִּצְחַת
 20 בעבודת ה' הוּא שְׁפָאֲשֵׁר
 21 הָאֱהָבָה-וְיִרְאָה מִתְעַלְמִים
 22 אֲצִלוֹ לְאַחֲרֵי הַתְּפִלָּה (כְּפִי
 23 שְׂרׁוּאִים גַּם בְּעוֹבְדֵי הַוַּי'
 24 כְּדַבְעֵי, שְׁלֹאֲחֵרֵי הַתְּפִלָּה
 25 מִתְעַלְמִים הָאֱהָבָה-וְיִרְאָה
 26 כמבואר בתניא, פרק יב, לגבי עובד ה'
 27 בדרגת "בינוני" כפי הגדרתו בספר
 28 התניא: "... בשעת קריאת שמע ותפלה
 29 שהיא שעת מוחין דגדלות למעלה וגם
 30 למטה היא שעת הכושר לכל אדם שאז
 31 מקשר חב"ד שלו לה' להעמיק דעתו
 32 בגדולת אין-סוף ברוך-הוא ולעורר את
 33 האהבה כרשפי אש בחלל הימני
 34 שבלבו לדבקה בו בקיום התורה
 35 ומצותיה מאהבה... ואז הרע... כפוף
 36 ובטל לטוב... אבל אחר התפילה
 37 בהסתלקות המוחין דגדלות אין-סוף
 38 ברוך-הוא הרי הרע חוזר וניעור...
 39 ומתאוה תאוה לתאוות עולם הזה
 40 ותענוגיו"), אָזִי צְרִיכָה לְעוֹרֵר
 41 בְּחִינַת הַנִּצְחַת שְׁבִנְפָשׁוֹ, שענינה חוץ ותקיפות שלא יתפעל
 42 מְשׁוּם מְנִיעוֹת, שְׁכָל הַמְנִיעוֹת לֹא יְהִיּוּ נוֹגְעִים לוֹ (עַס זָאֵל
 43 אִים נִיט אֲנִירֵן שלא יהיה אכפת לו) פְּלָל, וְיַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ בְּלִי
 44 שׁוּם שִׁנּוּי פְּלָל, למרות המניעות והקשיים וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא בּוֹנֵה

ביאור בדרך אפשר

את מִדַּת הַנִּצְחַת שְׁלִמְעָלָה, שהיא עניין התוקף והנצחיות למעלה שעל
 כך נאמר גִּצְחַת יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר⁴¹, וְאֲנִי הַוַּי' לֹא שְׁנִיתִי⁴².
 וְעֵנָן הַהוּד בעבודת ה' היא הָעֵבֹדָה בְּאוֹפֵן שֶׁל הוֹדָאָה כמובן
 של הסכמה והתבטלות, דְהִנְהָה שְׁכָל הוּא מְצִיאוֹת מוּגֵדֶרֶת, וּמָה
 שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִהַמְצִיאוֹת
 דברים מופשטים שאין להם הגדרה
 אִין הַשְּׁכָל יְכוּל לְהַשִּׁיג,
 וְהִנְנוּ שֶׁהַשְּׁכָל יְכוּל רַק
 לְהַשִּׁיג שְׁאִין שְׁפָדָה לֹא יִתְּן
 לְהַשִּׁיג באמצעות השכל מָה
 שְׁלִמְעָלָה מִמְצִיאוֹת, אֲבָל
 אִינוּ יְכוּל לְתַפֵּס עֵנָן זֶה,
 כלומר, השכל יכול להבין את עצם
 העובדה שדברים מסוימים הם מעל
 לתפיסה בשכל אבל עדיין הדברים
 הנעלים והמופשטים הללו אכן לא
 נתפסים בשכל וְעַל זֶה הוּא עֵנָן
 הַהוֹדָאָה, שְׁמוּדָה וּמִסְכִּים
 בְּשִׁכְלוֹ אִף שְׁאִינוּ מְשִׁיג כִּלְשׁוֹן
 חכמנו ז"ל שמואב בחסירות לענין זה
 "ומודים חכמים לרבי מאיר", כלומר
 לפעמים צד אחד במחלוקת מודה לצד
 השני ומסכים איתו למעשה למרות
 שדעתו של השני לא מקובלת עליו.
 וְעַל-יְדֵי הָעֵבֹדָה בְּבַחֲיִנַת
 הוֹדָאָה, נְכַנִּית סְפִירַת הַהוּד
 שְׁלִמְעָלָה.
 וְעַל-יְדֵי עֲבוֹדָה בְּבַחֲיִנַת
 הַיְסוּד, שֶׁהוּא עֵנָן
 הַהִתְקַשְׁרוֹת וּלְמַעַל הַכוּוּנָה
 להתקשרות בין המשפיע והמקבל,
 ובעבודת ה' היינו שְׁמַקְשֵׁר כָּל
 עֵנָנֵינוּ בְּאַלְקוֹת, וְכִידוּע
 שְׁיִסוּד כּוֹלָל כָּל רַמ"ח
 הָאֲבָרִים, וְהוּא עֵנָן הַהִתְקַשְׁרוֹת כָּל אֲבָרֵינוּ כו',
 הִנְהָה עַל-יְדֵי-זֶה נְכַנִּית סְפִירַת הַיְסוּד שְׁלִמְעָלָה,
 וְעַל-יְדֵי לִימוּד הַתּוֹרָה בְּפָה, כְּדֶרֶשֶׁת רַבּוֹתֵינוּ
 ז"ל⁴³ עַל הַפְּסוּק⁴⁴ חִיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם,
 לְמוֹצְאֵיהֶם בְּפָה, וּבִפְרָט בַּתּוֹרָה שְׁבַע-לְפָה
 שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְּלָכוֹת⁴⁵, הִנְהָה עַל-יְדֵי-זֶה נְכַנִּית
 סְפִירַת הַמְּלָכוֹת שְׁלִמְעָלָה.
 במחשבה כְּדֶרֶשֶׁת רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁴³ עַל הַפְּסוּק⁴⁴ חִיִּים הֵם
 לְמוֹצְאֵיהֶם, לְמוֹצְאֵיהֶם בְּפָה, וּבִפְרָט בַּתּוֹרָה שְׁבַע-לְפָה
 שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְּלָכוֹת⁴⁵, הִנְהָה עַל-יְדֵי-זֶה נְכַנִּית
 הַמְּלָכוֹת שְׁלִמְעָלָה שענינה דומה לענין הריבור כי המלכות היא

(41 שמואל-א טו, כט. 42 מלאכי ג, ו. 43 עירובין נד, רע"א. 44 משלי ד, כב. 45 תקו"ז בהקדמה (יז, א).

ביאור בדרך אפשר

43 הוֹי, הִינּוּ בְּחִינַת הַעֲצָמוֹת שֶׁלְמַעַלָּה מִכָּל הַסְּפִירוֹת, וּבַעֲנָן
44 הַסְּפִירוֹת כִּפִּי שֶׁהָאֹר בֹּא וְיֹוֹד בְּפוּעַל בְּאִמְצַעוֹת הַסְּפִירוֹת הוּא בְּחִינַת
45 הַכְּתָר.

46 וְהַעֲנָן בְּזָה, הַסֵּבֵר הֵרְבֵר שֶׁמִּצַּד אֶחָד זֹהוּ מַלְכוּת דְּאִצִּילוֹת שְׁנַעֲשִׂית כְּתָר
47 לְבִי"ע, הֵינּוּ בְּחִינָה נְמוּכָה בְּאִצִּילוֹת
48 וּמִצַּד שְׁנֵי הֵרְבֵר נִמְשָׁךְ מ'כְּתָר
49 שְׁלִמְעֵלָה מֵאִצִּילוֹת כְּפִדּוּע
50 שֶׁהַשְּׁתִּלְשׁוּלוֹת הַכְּתָרִים זֶה
51 מְזָה⁴⁷, כְּלוֹמֵר, אֲמַנֵּם הָאֹר הָאֱלוֹקִי
52 נִמְשָׁךְ לְעוֹלְמוֹת ב'סֵדֵר הַשְּׁתִּלְשׁוּלוֹת
53 שְׁבוּ כָל בְּחִינָה מִקְבֵּלָת רַק אֵת הַסּוּף
54 וְאֵת הַחִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל הַדְּרָגָה שְׁמַעֲלִיה
55 וְגַם מִשְׁפִּיעַ לְדְרָגָה שֶׁתַּחְתִּיה רַק אֵת
56 הַסּוּף וְהַחִיצוֹנִיּוֹת שֶׁלָּה עֲצָמָה,
57 ה'כְּתָרִים' שֶׁבְכָל בְּחִינָה מִשְׁתַּלְשֵׁם זֶה
58 מִזֶּה יִשְׁרֹת וְגַם ה'כְּתָר' שֶׁבְדְרָגָה
59 תַּחְתּוֹנָה קָשׁוּר ב'כְּתָר' שֶׁבְדְרָגָה עֲלִיּוֹנָה
60 וְלִכְּן בְּחִינַת הַמְּלָכוֹת
61 שְׁנַעֲשִׂית כְּתָר לְבְּרִיאָה
62 יִצְרָה-עֲשִׂיהָ, עִם הַיּוֹתָה בְּחִינָה
63 אַחֲרוֹנָה בְּאִצִּילוֹת, כְּכֹל זֹאת שֶׁרָשָׁה
64 הוּא מִבְּחִינַת כְּתָר עֲלִיּוֹן,
65 שְׁלִמְעֵלָה מֵאִצִּילוֹת דְּכְתָר עֲלִיּוֹן
66 אִיהוּ הוּא כְּתָר מְלָכוֹת⁴⁸
67 וְלִמְרוֹת הַמְּרַחֵק בֵּין שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת שׁוּה
68 כְּתָר וְזוּ מַלְכוּת, לְאִמְיָתוֹ שֶׁל דָּבָר
69 עֲנִינֵם אַחַד (שְׁזָהוּ שֶׁהַמְּלָכוֹת
70 נַעֲשִׂית כְּתָר לְבְּרִיאָה-יִצְרָה
71 עֲשִׂיהָ). וְזֶהוּ עֲנָן
72 הַשְּׁתִּלְשׁוּלוֹת הַכְּתָרִים זֶה
73 מְזָה, כְּפִדּוּע שֶׁבְּחִינַת הַכְּמָה
74 דְּאִצִּילוֹת עִם הַיּוֹתָה הַסְּפִירָה
75 הָרַשׁוּנָה וְהַנְּעִלִית בִּיּוֹתָר בְּאִצִּילוֹת
76 הִיא בְּרִיחוֹק מִבְּחִינַת הַכְּתָר
77 שְׁלִמְעֵלָה מֵהָאִצִּילוֹת יוֹתָר מְאֹשֵׁר
78 בְּחִינַת הַמְּלָכוֹת, עִם הַיּוֹתָה
79 הַסְּפִירָה הָאֲחֲרוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה בִּיּוֹתָר כִּי הַמְּלָכוֹת שְׁנַעֲשִׂית כְּתָר
80 לְבְּרִיאָה-יִצְרָה-עֲשִׂיהָ יֵשׁ לָהּ שִׁיכוֹת לְכְתָר עֲלִיּוֹן יוֹתָר
81 מְאֹשֵׁר בְּחִינַת הַכְּמָה.
82 אֲמַנֵּם, בְּכִדִּי שִׁיחָהּ הַגִּילּוּי הַנְּעִלָה מִכְּתָר עֲלִיּוֹן בְּבְרִיאָה
83 יִצְרָה-עֲשִׂיהָ, צְרִיף לְהַיּוֹת תַּחְלָה הַכְּנָה וְהַקְּדָמָה שֶׁל שְׁבִירַת
84 הַקְּלִיפּוֹת, כּוּחוֹת הַטּוֹמָאָה וְהַסְּטֵרָא אַחֲרָא הַמְּעִלִימֵם וּמִסְתִּירֵם עַל

ביאור בדרך אפשר

1 הַסְּפִירָה שְׁדִרְכָּה עוֹבֵרָת וְנִמְשַׁכֵּת הַהִשְׁפָּעָה שֶׁל הַסְּפִירוֹת שְׁמַעֲלִיה, הַמּוּחִין
2 וְהַמִּידוֹת, וְכֵךְ הַדִּיבּוּר שֶׁל הָאָדָם מִבִּיא לִידֵי גִילּוּי וְכִיטוּי אֵת הַשְּׁכֵל וְאֵת הַרְגֵשׁ
3 שְׁלוֹ.
4 (ה) וְהִנֵּה הַמְּשַׁכֵּת כְּלָלוֹת הַשְּׁתִּלְשׁוּלוֹת, הָאֹר הָאֱלוֹקִי הַמְּשַׁתְּלֵשֵׁל
5 וְיֹוֹרֵד מִלְּמַעְלָה לְטַמְּא לְפִי סֵדֵר הַדְּרָגָתִי
6 וְכֹל הַמְּדְרָגוֹת שְׁבוּ אַחֲזוֹת זֹו בְּזוּ
7 כְּטַבְּעוֹת שֶׁל שְׁלִשְׁתָּהּ וּבְכְּרִטוּיּוֹת
8 הוּא עֲנָן עוֹלְמוֹת בְּרִיאָה
9 יִצְרָה-עֲשִׂיהָ, שֶׁהֵם הַעוֹלְמוֹת
10 הַמְּוַגְדִּים כְּנִבְרָאִים הִיא מִבְּחִינַת
11 הַמְּלָכוֹת, כְּפִדּוּע שֶׁמְלָכוֹת
12 דְּאִצִּילוֹת הִיא הַסְּפִירָה הָאֲחֲרוֹנָה
13 וְהַתַּחְתּוֹנָה בְּעוֹלָם הָאִצִּילוֹת שֶׁנִּחְשַׁב
14 אֱלוֹקוֹת מִמֶּשׁ וְאִינוּ בְּגֵדֵר "נִבְרָא" כְּמוֹ
15 עוֹלְמוֹת בְּרִיאָה-יִצְרָה-עֲשִׂיהָ נַעֲשִׂיהָ
16 כְּתָר וְעִתִּיק בְּחִינּוֹת שְׁלִמְעֵלָה
17 מִמְּעַשֵׁר הַסְּפִירוֹת, הֵינּוּ אֹר עֲלִיּוֹן
18 שְׁלִמְעֵלָה מִגְּדֵרֵי אוֹתוֹ עוֹלָם, וּבְחִינּוֹת
19 אֱלוֹ נִקְרָאוֹת 'כְּתָר עֲלִיּוֹן' (הָאֹר שְׁמַעֲלֵי
20 הַסְּפִירוֹת כְּשֶׁם שֶׁהַכְּתָר הוּא מַעַל
21 הָרֵאשׁ) וְעִתִּיק יוֹמִין' (הָאֹר שְׁנַעֲתִיק'
22 וְנִבְדֵּל מִהַתְּגַלּוֹת בְּמִצִּיאוֹת הַנִּבְרָאִים)
23 שְׁהִיא בְּחִינָה בְּתוֹךְ ה'כְּתָר'
24 לְבְּרִיאָה-יִצְרָה-עֲשִׂיהָ⁴⁶. וְעַל
25 זֶה עַל בְּחִינַת הַמְּלָכוֹת דְּאִצִּילוֹת כְּפִי
26 שְׁהִיא נַעֲשִׂית 'כְּתָר' הַמְּאִיר לְעוֹלְמוֹת
27 בְּרִיאָה-יִצְרָה-עֲשִׂיהָ נֶאֱמָר מִי שֶׁם
28 פֶּה לְאָדָם גּוֹ' הֵלָא אֲנֹכִי
29 הוֹי, שֶׁבְּכִדִּי שִׁיחָהּ הַגִּילּוּי
30 שֶׁל הָאֹר הָאֱלוֹקִי הַעֲלִיּוֹן כְּפִי שְׁהוּא
31 בְּמוּחִין וּבְמִידוֹת דְּאִצִּילוֹת לְבְּרִיאָה
32 יִצְרָה-עֲשִׂיהָ עַל-יְדֵי
33 הַמְּלָכוֹת, שְׁזָהוּ עֲנָן פֶּה כְּפִי
34 שֶׁנֶּאֱמָר בִּפְתַח אֱלִיהוּ "מְלָכוֹת פֶּה"
35 לְאָדָם הַעֲלִיּוֹן, דְּהֵינּוּ בְּחִינַת
36 מְלָכוֹת דְּאִצִּילוֹת, הִנֵּה מִצַּד
37 כְּלָלוֹת עֲנָן הַסְּפִירוֹת דְּאִצִּילוֹת, כְּפִי שֶׁהֵן מִצַּד עֲצָמָן אִי-אֶפְשָׁר
38 לֹא יִכּוֹלָה לְהַיּוֹת הַיְרִידָה שֶׁל הָאֹר הַנְּעִלָה שֶׁבְּעוֹלָם הָאִצִּילוֹת
39 לְבְּרִיאָה-יִצְרָה-עֲשִׂיהָ, כִּי אִם מִצַּד בְּחִינַת הַכְּתָר דְּוָקָא,
40 כְּלוֹמֵר, הַהִמְשָׁכָה וְהַתְּגַלּוֹת בְּפוּעַל הִיא כְּפִי שֶׁהַמְּלָכוֹת דְּאִצִּילוֹת נַעֲשִׂית כְּתָר
41 לְבִי"ע אֲבֵל מְקוֹר וְשׁוֹרֵשׁ הַעֲנָן הוּא ה'כְּתָר' הַעֲלִיּוֹן עֲצָמוֹ שְׁלִמְעֵלָה גַם מְעוֹלָם
42 הָאִצִּילוֹת שְׁזָהוּ אֲוִמְרוֹ בְּהַמְּשָׁךְ הַפְּסוּק "מִי שֶׁם פֶּה לְאָדָם", הֵלָא אֲנֹכִי

(46) ראה עץ חיים שער העקודים פ"ב. (47) ראה לקו"ת ר"פ קרח. ד"ה נשא תרס"ה (סה"מ תרס"ה ע' רס ואילך). ד"ה שובה תרע"ג (המשך תער"ב ח"א ע' קמח ואילך). (48) הקדמת תקוני זהר (ד"ה פתח אליהו).

ביאור בדרך אפשר

1 האלוקות כשם שהקליפה מכסה על הפרי וְכִדְרָשְׁתָּ רַבּוּתֵינוּ וְלֹא עַל
2 הַפְּסוּקִים⁵⁰ האמור בתורה לגבי יעקב ועשו וְלֹא אִם מְלֵאוֹם יֵאָמְרוּ,
3 שְׂבָכְדִי שִׁיְהִי בְנֵי יְרוּשָׁלַיִם, צָרִיף לְהִיּוֹת תַּחֲלִילָה חֲרַבְנָה
4 שֶׁל צוּר כְּמוֹבָא בְּפִירוּשׁ רִשׁוֹי עַל פְּסוּקֵי זֶה: "... כְּשׁוֹה קָם, זֶה נּוֹפֵל. וְכֵן
5 הוּא אוֹמֵר אִמְלָאָה הַחֲרֵבָה, לֹא
6 נִתְמַלְאָה צוּר אֲלֵא מְחֻרְבְּנָה שֶׁל
7 יְרוּשָׁלַיִם."
8 וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁנַּעֲשֶׂה הַנֶּס הַגָּדוֹל
9 שֶׁלְכַאוּרָה לֹא הִיָּה נֶחֱוֶן שֶׁנַּעֲשׂוּ כָּל
10 הָאוֹכְלוֹסִין שֶׁל פְּרַעַה בְּמִצְרַיִם
11 אֲלֵמִים חֲרָשִׁים וְסוּמִים,
12 שֶׁהוּא עֲנִין בִּיטוּל רִשְׁבִירָה' שֶׁל
13 הַכַּחֲוֹת דִּ'אָדָם דְּקִלְיָפָה',
14 בְּכַדִי שִׁיּוּכַל לְהִיּוֹת גִּילּוּי אָדָם
15 דְּקִדּוּשָׁה אָדָם הַעֲלִיּוֹן
16 בְּכִרְיָאָה-יְצִירָה-עֲשִׂיָה.
17 וְזֶהוּ שֶׁפֶּאֶשֶׁר טַעַן מִשָּׁה, לֹא
18 אִישׁ דְּכָרִים אָנְכִי גוֹ' כִּי כְּבֹד
19 פָּה וְכְבֹד לְשׁוֹן אָנְכִי, הַשִּׁיב
20 לוֹ הַקְּבָ"ה מִי שֶׁם פָּה לְאָדָם
21 אוֹ מִי יְשׁוּם אֲלֵם גוֹ'. דְּהַגָּה,
22 כְּשֶׁרָאָה מִשָּׁה אֶת תּוֹקֶף
23 קְלִיפַת מְצָרִים הַמִּתְנַגֵּד לְקִדּוּשָׁה
24 בַּחֲזוֹק וּבְחֻקָּה, שֶׁאֵל בִּי שְׁאֵלוֹת.
25 הָא', אִיךָ יִכּוֹל לְהִיּוֹת הַגִּילּוּי
26 דְּאֲצִילוֹת בְּכִרְיָאָה-יְצִירָה-
27 עֲשִׂיָה שֶׁהִרִי זֶה רִידָה כו'. שֶׁל
28 הָאוּר הָאֱלוֹקִי מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה וּלְכַאוּרָה
29 יֵשׁ בּוֹה חִלּוּשׁ מְסוּיִמַת בְּצַד
30 הַקְּרוּשָׁה. וְהַב', הִרִי קְלִיפַת
31 מְצָרִים הִיא בְּתַקְפָּה לְמַנּוּעַ
32 וְלַעֲכָב כו'. הַתְּגַלּוֹת שֶׁל אֱלוֹקוֹת
33 וְקִדּוּשָׁה. וְעַל זֶה עֲנָה לוֹ
34 הַקְּבָ"ה בִּי תְּשׁוּבוֹת. הַמַּעֲנָה
35 עַל שְׁאֵלָה הָא', הוּא, מִי שֶׁם
36 פָּה לְאָדָם גוֹ' הִלֵּא אָנְכִי
37 הַרְוִי, דְּשֶׁרֶשׁ הַגִּילּוּי לְכִרְיָאָה-
38 יְצִירָה-עֲשִׂיָה הוּא מְבַחֲשֵׁת
39 כְּתָר עֲלִיּוֹן כו' וּמַפְנִי גוֹדֵל מַעֲלָתוֹ
40 שֶׁל ה'כְּתָר' בִּיכּוּלְתוֹ לְהַשְׁפִּיעַ אֶת הָאוּר
41 גַם לְמַדְרֻגּוֹת נַחוּתוֹת, עוֹלָמוֹת בִּי"ע.
42 וְהַמַּעֲנָה עַל שְׁאֵלָה הַב' הוּא,
43 מִי יְשׁוּם אֲלֵם אוֹ חֲרָשׁ גוֹ' אוֹ

ביאור בדרך אפשר

44 עוֹר, שְׂבָכְחוּ יִתְבָּרַךְ לְפַעוּל שְׂבִירַת הַקְּלִיפּוֹת כִּי שֶׁלֹא יוּכְלוּ
45 לְהַתְּנַגֵּד לְתוֹסַפַּת אוֹר בְּקִדּוּשָׁה.
46 וּמָה שְׂבָכְתוּב בְּהַמְשַׁךְ הַפְּסוּקִים אוֹ פְּקַח, קָאִי עַל מִשָּׁה רַבִּינוּ,
47 כְּפִירוּשׁ הַמְּדַרְשׁ⁵¹ מִי עֲשֵׂה עֲצָמָךְ פְּקַח שֶׁתְּבָרַח מִפְּרַעַה.
48 וְהוֹלֵךְ וּמְבַאֵר אֶת מִשְׁמַעוֹת הַדְּבָרִים
49 עַל-פִּי חֲסִידוֹת דְּהַגָּה, עַל-יְדֵי
50 מִשָּׁה הִיָּה אַחֲרֵי-כֵן לְאַחַר יְצִיאַת
51 מִצְרַיִם הַגִּילּוּי דְּמַתְּן-תּוֹרָה,
52 שְׁאֵז נִתְרַפָּא וְלֹא הִיָּה עוֹד "כְּבֹד
53 פָּה וְכְבֹד לְשׁוֹן", וְהִינוּ לְפִי
54 שְׁעִיקָר עֲנִינוּ שֶׁל מִשָּׁה הוּא
55 שֶׁהַמְשִׁיף תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל,
56 וְכִיּוֹן שֶׁזֶהוּ עִיקָר עֲנִינוּ, לְכֵן
57 הִיָּה בּוֹ אֵז בְּחִינַת הַדִּיבּוּר
58 דְּפָה, וְכַמְּבֹאֵר לְעִיל שְׁגִילּוּי הָאוּר
59 הָאֱלוֹקִי לְמַטָּה בֹא עַל יְדֵי סְפִירַת
60 הַמְּלָכוֹת הַנִּקְרָאוֹת "מְלָכוֹת פָּה"
61 שֶׁהַמְשִׁיף גִּילּוּי אֲלֵקוֹת לְמַטָּה
62 בְּכִרְיָאָה-יְצִירָה-עֲשִׂיָה, אָבָל
63 קוֹדֵם מַתְּן-תּוֹרָה הִיָּה עֲדִין
64 כְּבֹד פָּה וְכְבֹד לְשׁוֹן, וּבְרוּחַנוּת
65 הִינוּ שְׁעֲדִין לֹא הִיָּתָה הַהִמְשָׁכָה
66 וְהַתְּגַלּוֹת הוּוּ לְמַטָּה אֲלֵא שְׁגָם
67 בְּהִיּוֹתוֹ כְּבֹד פָּה כו', וּלְמִירוֹת
68 הַהַעֲלָמוֹת וְהַהִסְתָּרִים שֶׁהִיוּ בַּעַת הַגְּלוּת
69 בְּמִצְרַיִם הִנֵּה כְּפֶאֶשֶׁר הוּצָרָךְ
70 לְהִיּוֹת יְצִיאַת מְצָרִים,
71 שֶׁהַתְּחַלְתָּה הִיָּתָה בְּשִׁעַת
72 בְּרִיחַת מִשָּׁה מִפְּרַעַה, שֶׁאִף הִיא
73 הִיָּתָה בְּמוֹךְ מְסוּיִים יְצִיאָה מְגַלּוֹת
74 מְצָרִים לְחִירוֹת, שֶׁהִרִי פְּרַעַה רִצָּה
75 לְהַרְגוֹ אֲמַר לוֹ הַקְּבָ"ה מִי שֶׁם
76 פָּה לְאָדָם, וְהַמְשִׁיךְ בּוֹ אֶת עֲנִינוּ
77 הַדִּיבּוּר שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל
78 לְהִיּוֹת לְפָחוֹת לְפִי שְׁעָה גִילּוּי
79 מְלָכוֹת דְּאֲצִילוֹת לְכִרְיָאָה-
80 יְצִירָה-עֲשִׂיָה כְּנ"ל, אָבָל

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 עֲדִין לֹא נִתְּרָפָא עַד מִתַּן-תּוֹרָה, שְׁאֵז הָיָה אֶצְלוֹ בְּחִינַת
 2 הַפֶּה דְּמַלְכוּת לְהַמְשִׁיךְ לְבְרִיאָה-יְצִירָה-עֲשִׂיָה בְּתַמִּידוּת.
 3 שְׁזָהוּ עֲנִין זֶה הַמְשַׁכֵּת אֹרֹת עֲלִיּוֹנִים לְעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם בְּגִדֵי הַנְּבֵרָאִים עֲנִין
 4 מִתַּן-תּוֹרָה, כְּמֵאֲמַר וְעַל⁵² תּוֹרַתְךָ - בְּאֶצְלֵי לֹת, שְׁלֹמֶדְתָּנוּ -
 5 בְּבְרִיאָה-יְצִירָה-עֲשִׂיָה⁵³ עַד
 6 לְמִטָּה מִטָּה הַבַּת אֹר הָאֲצִילוֹת
 7 עַל יְדֵי הַתּוֹרָה עַד לְדִרְגוֹת הַרוּחָנִיּוֹת
 8 הַנְּמוּכּוֹת בִּיּוֹתֵר בְּעוֹלָם הָעִשְׂיָה.
 9 וְהִנֵּה, כְּשֶׁשֶׁם שְׁהִיָה בְּגֵאֲלַת
 10 מְצָרִים, כִּף יְהִיָה גַם בְּגֵאֲוֵלָה
 11 הָעֲתִידָה, שְׁהִרִי כְּמֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ
 12 ז"ל גּוֹאֵל רֵאשׁוֹן מִשֶּׁה רַבְּנוּ הוּא
 13 גּוֹאֵל אַחֲרוֹן⁵⁴, וְכֵשֶׁם שֶׁעַל יְדוֹ
 14 הָיָה גִילּוֹי אֲלוֹקוֹת בְּעוֹלָם בְּמִתַּן תּוֹרָה
 15 כִּךְ הוּא "גּוֹאֵל אַחֲרוֹן" שְׁעַל-יְדוֹ
 16 יְהִיָה גִילּוֹי הָאֹרֹת הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁל
 17 פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּבְרִיאָה-
 11

18 יְצִירָה-עֲשִׂיָה עַד לְמִטָּה, וְכִידוּעַ שְׁבִשְׁעַת מִתַּן-תּוֹרָה לֹא
 19 נִתְּגַלָּה כִּי אִם גִּלְיָא דְּתּוֹרָה, וְלַעֲתִיד יִתְּגַלּוּ טַעְמֵי תּוֹרָה⁵⁵,
 20 כְּפִירוּשׁ רַש"י בְּתַחֲלִיל 'שִׁיר הַשִּׁירִים' (עַל הַכְּתוּב "כִּי טוֹבִים דּוּדִיךְ מִיִּין") ...
 21 שֶׁנֶּתַן לְהֵם תּוֹרָתוֹ וְדַבֵּר עִמָּהֶם פְּנִים אֶל פְּנִים וְאוֹתָם דּוּדִים עוֹדִים עִרְבִים עֲלֵיהֶם
 22 מְכַל שֶׁשְׁעוֹעַ וּמוֹבְטָחִים מֵאֵת לְהוֹפִיעַ
 23 עוֹד עֲלֵיהֶם לְבַאֵר לְהֵם סוּד טַעְמֵיהָ
 24 וּמִסְתַּר צְפוּנוּתָהּ וּמַחֲלִים פְּנֵי לִקְיָם
 25 דְּבִרּוֹ "וְהוּא עֲנִין פְּנִימִיּוֹת
 26 הַתּוֹרָה שְׁתַּתְּגַלָּה עַל-יְדֵי
 27 מִשֶּׁה, גּוֹאֵל אַחֲרוֹן, וְהִגִּילּוֹי
 28 שֶׁל הָאֲלוֹקוֹת בְּעוֹלָם עַל יְדֵי פְּנִימִיּוֹת
 29 הַתּוֹרָה יְהִיָה לְמִטָּה, בְּקָרוֹב
 30 מְמִשׁ.

1 מִתַּן-תּוֹרָה, שְׁאֵז הָיָה אֶצְלוֹ בְּחִינַת הַפֶּה דְּמַלְכוּת
 2 לְהַמְשִׁיךְ לְבְרִיאָה-יְצִירָה-עֲשִׂיָה, שְׁזָהוּ עֲנִין
 3 מִתַּן-תּוֹרָה, כְּמֵאֲמַר וְעַל⁵² תּוֹרַתְךָ - בְּאֶצְלֵי לֹת,
 4 שְׁלֹמֶדְתָּנוּ - בְּבְרִיאָה-יְצִירָה-עֲשִׂיָה⁵³ עַד לְמִטָּה
 5 מִטָּה. וְהִנֵּה, כְּשֶׁשֶׁם שְׁהִיָה בְּגֵאֲלַת מְצָרִים, כִּף
 6 יְהִיָה גַם בְּגֵאֲוֵלָה הָעֲתִידָה, שְׁהִרִי גּוֹאֵל רֵאשׁוֹן
 7 הוּא גּוֹאֵל אַחֲרוֹן⁵⁴, שְׁעַל-יְדוֹ יְהִיָה גִילּוֹי
 8 פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּבְרִיאָה-יְצִירָה-עֲשִׂיָה עַד לְמִטָּה, וְכִידוּעַ שְׁבִשְׁעַת מִתַּן-תּוֹרָה
 9 לֹא נִתְּגַלָּה כִּי אִם גִּלְיָא דְּתּוֹרָה, וְלַעֲתִיד יִתְּגַלּוּ טַעְמֵי תּוֹרָה⁵⁵, וְהוּא עֲנִין
 10 פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה שְׁתַּתְּגַלָּה עַל-יְדֵי מִשֶּׁה, גּוֹאֵל אַחֲרוֹן, וְהִגִּילּוֹי יְהִיָה לְמִטָּה,
 11 בְּקָרוֹב מְמִשׁ.

(52 נוסח ברכת המזון. 53) ראה לקו"ת עקב יז, ב. סה"מ תרצ"ו ע' 10. וש"נ. ד"ה פתח ר' יוסי ור"ה פדה בשלום דש"פ ויצא פ"ה שנה זו (לעיל ריש ע' 204; ע' 224). 54) ראה שמו"ר פ"ב, ד. זח"א רנג, א. שער הפסוקים להאריז"ל ויחי מט, י. תו"א משפטים עה, ב. 55) ראה פרש"י שה"ש א, ב. לקו"ת צו יז, א. ועוד.

אגרות קודש

ב"ה, כ"ח טבת, תש"כ
 ברוקלין.

האברך ישכר דוב שי

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתביו מו' וכ"א טבת, המשך הדו"ח מהפעולות בעיר גנים, שנתקלו בכמה קישורים וכו'.

ויהי רצון שכמו בהנ"ל ראו הצלחה למעלה מהמשוער, יווכחו שזוהי הוראה נוספת שהקישורים שפוגשים בעבודה הק' דהפצת המעיינות חוצה והפצת היהדות בכלל, אין זה אלא נסיון, וענין נסיון ה"ז כמ"ש כי מנסה וגו' וכפירוש רבנו הזקן מנסה מל' ארים נס, הגבהה, ושבודאי שכל הלוקח חלק בכהנ"ל - פועל זה הגבהה בכל עניניו וגם בעניניו הפרטים. וכלשון רבנו הזקן, נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, ואז הרי מוסיפים אומץ עוד יותר בפעולות האמורות, והענינים מסתדרים באופן דהליכה מחיל אל חיל.

ומובן שמרשותו ומזכותו למסור כל האמור לכל המשתתפים בפעולות בביסוס המוסדות הק' ובהפצת המעיינות, ויהי רצון שיהיו דבריו יוצאים מן הלב ויכנסו ללב השומעים.

בבכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
 א. קווינט
 מזכיר